

Ana Pavlova

❧ *Balerina* ❧

Sankt Peterburgas, Rusija, 1881 m. – Haga, Nyderlandai, 1931 m.

Užnūdinga mergaitė, kuri tapo viena garsiausių šokėjų istorijoje

alėdų dieną, 1889 metais, Sankt Peterburge snigo. Kai prie mūsų kuklių namų madingame rajone sustojo rogės, aš išpūčiau akis. Mama tyliai nusijuokė.

– Juk pažadėjau tau dovaną. Šįvakar pamatysi fėjų šalį.

Žmonių minia ir šviesos gatvėse man buvo visai naujas reginys: ėjau tik aštuntus metus ir nebuvo buvusi miesto centre, ką jau kalbėti apie teatrą.

Kai uždanga pakilo ir pasirodė nuostabūs auksiniai rūmai, o į sceną išbėgo balerinos plazdančiais lengvučiais drabužėliais, man užgniauzė kvapą: „Miegančiosios gražuolės“, mano mėgstamiausios pasakos, veiksmažodis vyko... man prieš akis! Susižavėjusi stebėjau kiekvieną smulkmeną. Taip įsijaučiau, kad spektaklio pabaigoje vos išgirdau mamos klausimą:

– Ar norėtum šokti su jomis?

Šie žodžiai gražino mane iš svajonių pasaulio į tikrovę.

– Ne, noriu šokti viena, kaip ta miela Princesė, – atsakiau rodydama į pagrindinę veikėją.

Tą vakarą, susirangiusi pliušiniame Marijos teatro krėsele, sužinojau, kad fėjų iš tikrųjų esama. Nutariau, kad žūtbūt turiu tapti viena iš jų. Kitą dieną priprašiau mamą nuvesti mane į Imperatoriškąją baletų mokyklą, bet ten mums buvo abejingai pranešta, kad esu per maža – į mokyklą nepriimami jaunesni nei dešimties metų vaikai.

Tai buvo tikras nusivylimas, bet nepraradau ryžto ir ėmiau pati kasdien repetuoti. Dar mokiausi rusų kalbos, aritmetikos, istorijos ir geografijos, nes tik stropiausi vaikai išlaikydavo stojamuosius egzaminus. Negačiau rizikuoti susikirsti.

Galiausiai atėjo stojimo į mokyklą diena. Buvo begalė medicininių tikrinimų, bėgimo ir šokinėjimo, pratimų ir klausimų. Egzaminuotojai elgėsi itin griežtai ir aš ėmiau bijoti. Mačiau, kaip kai kurie vaikai išsiunčiami namo nė nepaaiškinus kodėl, jau buvau tikra, kad taip nutiks ir man. Bet ne, mane priėmė! Buvau tokia laiminga, kad net būtinybė atsisveikinti su mama neatrodė skausminga.

Ilgus aštuonerius metus gyvenau internatinėje mokykloje ir stropiai mokiausi. Nors to nežinojau, mokytojai tarpusavyje jau kalbėjo apie mane:

“*Vien talentas niekam
neatneša sėkmės, būtinas sunkus
darbas, kad talentingumas
virštų genialumu.*”

❧ Ana Pavlova ❧

– Ta Ana Pavlova... tokia laibutė, bet kokia geležinė valia ir koks talentas!

Todėl, gavus diplomą, man buvo pasiūlytas vienas pagrindinių vaidmenų Imperatoriškajame Marijos teatro balete. Netvėriau džiaugsmu. Kai kurie mano bendraklasiai irgi buvo labai talentingi. Tarp jų ir Michailas Fokinas, kuris tuo metu buvo tik pradedantis choreografas, kupinas entuziazmo ir idėjų.

Mes draugavome, todėl kartą paprašiau jo sukurti ką nors man.

– Žinoma, man bus garbė, – atsakė jis.

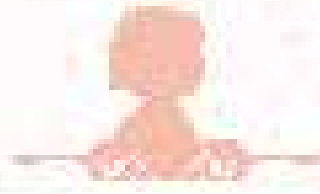
Vieną dieną, kai vaikštinėjant ežerėlio pakrante gulbės priplaukė prie mūsų prašyti lesalo, aš sušnibždėjau:

– Myliu gulbes. Dažnai ateinu čia...

– Ką pasakei? – staiga paklausė Michailas, žiūrėdamas į mane taip, tarsi matytų pirmą kartą. Susižavėjęs jis pakėlė mano rankas ir tylomis nužvelgė mano liekną kūną, rudas akis ir baltą veidą.

– Ana, tu būsi gulbė! Sukursiu tau gražiausią šoki istorijoje! Jis bus kupinas meilės, aistros, grožio ir tragedijos! Jau matau tave – tyrą ir didingą gulbę baltais rūbais priešais užpakalinę dekoraciją, vaizduojančią žydrą dangų, kuri tuoj amžiams pasiglemš naktis. Tas šokis taps legendinis, pamatysi!

Dirbau iš visų jėgų, repetavau dieną ir naktį. Norėjau ne tik atkartoti gulbės eleganciją – troškau pati tapti gulbe, bekūne esybe, kuri scenoje išreikštų savo paskutinių gyvenimo akimirkų kančią ir jaudinantį grakštumą. Kaip Michailas ir numatė, „Mirštanti gulbė“ pelnė man didžiausią šlovę.

Ar norėtum būti panaši į Aną? Tada sudėk visą širdį ir pastangas į tai, ką darai.

Ir tapo mano mėgstamiausiu šokiu. Tačiau žiūrovų plojimai mane paskatino ne didžiulotis, o suprasti, kad šokio tikslas yra leisti kiekvienam pamiršti, nors tik kelioms valandoms, kasdienio gyvenimo sunkumus ir problemas. Prisimčiau savo stebuklingą pirmąjį vakarą Marijos teatre. Buvau neturtinga ir augau be tėvo, o gražiosios fėjos mane išgelbėjo. Užaugusi galėjau, tiksliau, privalėjau sukurti šį stebuklą kam nors kitam.

Štai kodėl įkūriau savo trupę ir kaip primabalerina ilgus metus keliavau po pasaulį. Norėjau nuvežti garsiausius baleto spektaklius, tokius kaip „Žizel“, „Gulbių ežeras“, „Pelenė“, ir ten, kur niekas anksčiau nebuvo šokęs. Man nerūpėjo, kaip toli yra teatras nei kaip sunku ten nuvykti, net jei tekdavo miegoti šaltame ir nepatogiam traukinyje ar žiopčioti saulėkaitoje laive, plaukiančiame uodų pilnomis upėmis. Man rūpėjo tik teikti džiaugsmą žiūrovams. Iki paskutinės gyvenimo akimirkos aš mokiausi ir šokau netausodama savęs.

Kaip ir turi elgtis tikra balerina.

Frida Kalo

~ Tapytoja ~

Kejoakanas, Meksika, 1907 m. Meksikas, Meksika, 1954 m.

Nepaprasta mergaitė, kuri užaugusi džiaugsmingai tapė gyvenimą ir mirtį

Jei galėčiau gimti dar kartą, tikriausiai norėčiau būti beždžionėlė. Kupina jėgų ir linksmumo, smalsi ir truputį išdykusi maža beždžionėlė. Argi tai nebūtų smagus pokštas?

Tada niekada nesėdėčiau ramiai. Tikriausiai visada labiausiai troškau galimybės spardyti, bėgioti ir šokinėti kada panorėjusi. Kai buvau šešerių, sunegalavo mano dešinė koja. Turėjau gulėti lovoje ištisus devynis mėnesius, bet ta bjauri koja ėjo vis plonyn ir silpnyn. Norėdama ją sustiprinti, išmokau važinėti dviračiu ir riedučiais, bet draugai vis tiek mane erzindavo.

– Frida medinkojė! Frida medinkojė! – šūkaudavo jie.

Jaučiausi kitokia ir labai vieniša. Koja, nors slėpta po kelnėmis ar plačiais meksikietiškais sijonais, kėlė man daug skausmo.

Būdama aštuoniolikos, užsirašiau į parengiamąją mokyklą Meksike. Nieko nepaisydama, buvau linksma ir protinga mergina, labai domėjausi politika ir degiau revoliucine dvasia: tais laikais mano šalis sparčiai suko pažangos link ir aš jaučiausi neatsiejama jos dalimi.

Vieną nelaimingą dieną važiuodama namo autobusu patekau į siaubingą avariją. Mano

nugaros, kojų ir dubens kaulai buvo sulaužyti ir sužaloti keliose vietose, dėl to buvau sugipsuota ir prikautyta prie lovos ilgiau nei metus. Negalėjau net sėdėti, tik gulėti, o skausmas buvo toks stiprus, kad varė mane iš proto.

Kad nenuobodžiaučiau ir nesijausčiau vieniša, tėvai parūpino man specialias žirges, kurias galėjau pasidėti ant lovos, dažų ir teptukų, o svarbiausia – virš lovos pritaisė didelį veidrodį, kuriame nė nepajudinusi galvos galėjau matyti save.

Tada nutapiau savo pirmąjį paveikslą – autoportretą. Juk save pažinojau geriausiai, be to, visada turėjau po ranka! Pasakoju tai juokais, bet galiu užtikrinti, kad vėlesniuose paveiksluose vaizdavau nemažai kančios ir skausmo, kuriuos teko patirti. Argi galėjo būti kitaip?

“ *Aš nesergu. Aš sulaužyta.
Bet jausiuosi laiminga tol, kol
galėsiu tapyti.* ”

Paveiksluose stengiausi vaizduoti save tokią, kokia buvau: protingos juodos akys, vešlūs virš nosies suaugę antakiai... Gal nebuvau graži, bet turėjau charakterį. Norėjau parodyti, kad nors per nelaimingą

❧ Frida Kalo ❧

atsitikimą mano kaulai sulūžo, o vienatvė iš dalies pagrauzė širdį, tai neįveikė Fridos. Aš, Frida, buvau nepaliesta – džiaugsminga ir kupina gyvybės.

Kai pagaliau galėjau atsistoti, nuėjau pas Diegą Riverą, vieną garsiausių to meto dailininkų ir freskų tapytojų, ir parodžiau jam savo paveikslus.

– Ar aš talentinga? – paklausiau. – Turiu žinoti, nes mano šeimai reikia pinigų ir aš noriu ją paremti.

Rivera buvo didelis storas vyras, palyginti su manimi, maža mergina, lengva it paukštelis, jis buvo truputį panašus į dramblių. Riverą jau buvo du kartus vedęs ir garsėjo kaip mergišius.

Atrodė, kad mano darbai padarė jam įspūdį. Jis pasakė:

– Frida, tu didi menininkė. Niekas kitas nepajėgtų perkelti poezijos ant drobės tokiu širdį veriančiu būdu.

Tarp mūsų kažkas užsimezgė. Netrukus mes susituokėme ir, nors dažnai kivirčijomės, niekada neišsiskyrėme.

Jausmų viesulas siautė mūsų su Diegu gyvenime „Casa Azul“, Mėlynajame name, kur aš gimiau ir gyvenau, ir kur dabar yra man skirtas muziejus.

Apsupau save beždžionėlėmis, papūgomis, povais ir gėlėmis. Ir tapiau, be atvangos tapiau. Labai norėjau susilaukti vaikelio, bet dėl nelaimingo atsitikimo tai buvo neįmanoma. Šį skausmą taip pat pavaizdavau savo paveiksluose, kaip ir baisų poliruotą korsetą, kurį turėjau dėvėti dėl nugaros kaulų lūžių.

Nors mano tėvas buvo vokiečių kilmės, jaučiausi tikra meksikietė ir sudėjau į paveikslus liaudies tradicijų ir mane supančios gamtos

detales: griaučius, kuriuos vaikai nešioja švenčiant Mirusiųjų dieną, Pančo Vilją, meksikiečių didvyrį, simbolizuojančias lėles, augalus ir gyvūnus.

Dar tapiau savo veidą ir kūną – fizinio skausmo, bet ir kelionių, susitikimų, linksmų ar liūdnu įvykių, kuriuos išgyvenau metams bėgant, liudijimus.

Kritikai sakė, kad mano menas yra siurrealistinis, bet aš niekada tam nepritariau. Siurrealistai tapė svajones ir įsivaizduojamus pasaulius, o aš perkėliau ant drobės viską, kas tikroviškai kirbėjo mano viduje. Kai jausdavaisi liūdna ir nusilpusi, tapydavau geriausiai, tarsi bulius kovojau su savo nugaros, kuriai reikėjo geležinio korseto, kad galėčiau tiesiai stovėti, ir kojos, dėl kurios teko vaikščioti su lazdele, netobulumais.

1952 m. Meksike vyko didelė mano paveikslų paroda. Tada jau negalėjau pakilti iš lovos ir gydytojas liepė man gulėti. Tačiau, žmonių padedama, aš su lova ir visa kuo kitu vis tiek nuvykau į parodos vietą. Mane pamatęs, gydytojas juokėsi ir iki vėlyvos nakties kėlė taures su manimi, Diegu ir kitais parodos lankytojais.

Savo darbuose vaizdavau meilę – didžiausią jėgą, kurią pažinau. Mylėjau meilę, mylėjau gyvenimą. Mėginau gyventi savo gyvenimą tarsi dainą, kurią reikia dainuoti linksmi ir triukšmingai, *kaip darytų mieliausia, žaismingiausia ir ižūliausia iš mano mažųjų beždžionėlių.*

*Nori būti panaši į Fridą?
Mylėk gyvenimą ir, nepaisydama
nieko, būk stipri ir linksma.*

Edita Piaf

~ Dainininkė ~

Paryžius, Prancūzija, 1915 m. – Plaskasjė, Prancūzija, 1963 m.

Nepaprasta mergaitė, kuri tapo garsiausia visų laikų Prancūzijos dainininke

artais net iš lizdo iškritęs žvirbliukas išmoksta skraidyti tarsi žuvėdra ir čiulbėti dievišku lakštingalos balsu. Kodėl suteikiama ši dovana – paslaptis, bet taip nutinka.

Aš buvau toks žvirblelis. Kai gimiau, iš manęs daug nesitikėjo niekas.

Nei mano motina, kuri, būdama tikra, kad yra didi menininkė, be skrupulų paliko mane, dar visai mažą, neturtingos ir nesugebančios manimi pasirūpinti senelės globai ir iškeliaavo ieškoti laimės, dainuodama gatvėse.

Nei tėvas, kuris vertė mane elgetauti ir rodyti akrobatinius triukus per menkus pasirodymus gatvėse.

Vieną dieną reiklus žiūrovas panorėjo išvysti mano dvigubą salto, bet aš nemokėjau to padaryti: buvau per liesa, purvina, nudriksusi ir liūdna. Žiūrovai laukė, neabejojo, kad tėvas labai supyks, jei tik bejėgiškai stovėsiu. Tada, nė nežinau kodėl, užtraukiau pirmą į galvą šovusią dainą. Buvau nepaprastai drovi, bet mano balsas išskleidė sparnus ir pakilo skristi. Žinoma, tai buvo vaikiškas balselis, prikimęs ir nedrąsus, bet stiprus ir jaudinantis. Todėl galiausiai skrybėlė buvo pilna monetų!

Man buvo tik aštuoneri, kai pradėjau uždirbti pragyvenimui, dainuodama gatvių sankryžose, – tikriausiai taip darė ir mano mama, tik kas žino kur, nes daugiau jos nemačiau.

“ *Dainavimas yra kitas pasaulis. Kai dainuoju, nebebūnu ant žemės.* ”

Gal galvojau apie lėles, kurių niekada neturėjau, ar bijojau savo mažo šešėlio ant Paryžiaus šaligatvių, o gal šaipiausi iš žmonių ir savo pačios baimių. Šiaip ar taip, tebebuvau vaikas ir dainavau visa savo esybe. Dainavau švelniai ir piktai, meiliai ir įžūliai, žaismingai. Žmonės pamiršdavo kur ėję ir sustoję žavėdavosi manimi.

Kai buvau dvidešimties, impresarijus vardu Luji Leplė pirmą kartą pasamdė mane dainuoti tikrame naktiniame klube. Be to, jis davė man sceninį vardą Môme Piaf (Mergiotė Piaf) – aš vis dar buvau pusiau žvirblelis, pusiau įžūli mergiotė ir tolia liksiu visą gyvenimą.

Nuo tos akimirkos, kai išėjau į sceną, prasidėjo mano svaiginanti karjera. Pavergiau žiūrovus visose didžiausiose koncertų salėse ir tapau Edita

Edita Piaf

Piaf, garsia dainininke, kuri koncertavo Europoje ir Amerikoje, įkvėpė pjeses, vaidino kine. Artiste, kuri pasirašydavo sutartis su didžiausiomis įrašų kompanijomis ir pardavė nesuskaičiuojamai daug įrašų.

1945 m. parašiau dainą. Karas buvo neseniai pasibaigęs, o aš buvau įsimylėjusi. Štai kodėl jaučiausi laiminga ir kupina optimizmo.

*Ar norėtum tapti panaši į
Editą? Tada būk visiems maloni ir
nepradėk didžiulis.*

Nepaprasta meilės jėga vertė mane pabusti kas rytą trokštant šaukti visam pasauliui, kad gyvenimas yra rožinis, kad jis nuostabus.

Argi nebuvo teisi? Daina *La vie en rose* („Rožinis gyvenimas“) tapo nepaprastai populiari. Ir šiandien žmonėms pakanka išgirsti dvi jos natas, kad juos apimtų jaudulys ir svajos. Po manęs šią dainą dainavo garsiausi artistai ir ji tapo Paryžiaus, romantiškiausio miesto, simboliu!

Aš nebuvo graži, bet mano violetinėms akims, balsui, šypsenai ir kaprizingam, bet naiviam amžino vaiko būdai vyrai negalėjo atsispirti. Išgyvenau nepaprastas meilės istorijas, joms skyrčiau daug dainų, bet, nelaimė, likimas man lėmė ir gilaus sielvarto akimirką.

Dėl vaikystėje patirtų kančių ir stipraus sukrėtimo, kurį išgyvenau dėl netikėtos Marseilio Serdano, pasaulio bokso čempiono ir mano mylimojo, mirties, susirgau dar visai jauna. Man

išsivystė tam tikra artrito forma, kaulai deformavosi ir kėlė didžiulį skausmą. Sveikata dar pablogėjo dėl siaubingos automobilio avarijos.

Kai buvau vos keturiasdešimt septynerių, paskutinį kartą pasirodžiau garsiajame Olimpijos teatre ir sudainavau dainą pavadinimu *Non, je ne regrette rien* („Ne, aš nieko nesigailiu“), kurioje kalbėjau apie save ir kuri labai sujaudino klausytojus. Tai buvo tiesa, aš nieko nesigailėjau: nei gėrio, kurio sulaukiau iš kitų, nei patirto blogio. Man visai nerūpėjo praeitis, svarbi buvo tik dabartis, nes ją visada galima pripildyti meilės ir tada ji netikėtai taps naujos dienos aušra.

Kad ir kas nutiktų, meilė suteikia jėgų pradėti nuo pradžių. Ji padeda skristi net lūžusiais sparnais ir pakeičia gyvenimą.

*Meilė yra dovana ir paslaptis, bet ji nutinka.
Ateina, nueina ir visada grįžta.*

